

REPUBLIKA SLOVENIJA
**MINISTRSTVO ZA DELO,
DRUŽINO IN SOCIALNE ZADEVE**

DIREKTORAT ZA DELOVNA RAZMERJA
IN PRAVICE IZ DELA

Kotnikova ulica 28, 1000 Ljubljana

T: 01 369 77 08

F: 01 369 78 30

E: gp.mddsz@gov.si

www.mddsz.gov.si

PREDLAGAM VLADI
Urad Vlade RS za komuniciranje

gp.ukom@gov.si

matjaz.kek@gov.si

Številka: 1031-225/2012-3
Datum: 14.12.2012

Zadeva: Predlagam vladi predlog 3895-448: Usklajevanje pokojnin
ZVEZA: vaš dopis z dne 30. 11. 2012

Spoštovani!

Na Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve smo prejeli dopis, posredovan preko spletnega orodja predlagam.vladi.si., v katerem avtor predlaga, da bi po njegovem mnenju prevelike razlike med najvišjimi in najnižjimi pokojninami lahko zmanjšali na način, da bi se pokojnine v višini do 200 eurov usklajevale 100%, pokojnine v višini med 200 in 1000 euri bi se usklajevale linearno, usklajevanje pokojnin v višini nad 1000 eurov pa bi bilo zamrznjeno. Pokojnina, ki bi znašala 1000 eurov, se tako po mnenju predlagatelja ne bi več povečevala.

V odgovoru na omenjene predloge vam posredujemo sledeče pojasnilo z vidika veljavne pokojninske in invalidske zakonodaje:

Pokojninsko in invalidsko zavarovanje temelji na zavarovalniškem principu, kar v osnovi pomeni, da je pravica do pokojnine pravica iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ki izhaja iz minulega dela in **temelji na prispevkih, plačanih v času aktivne dobe zavarovanca**. Pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja so načeloma odvisne od dolžine trajanja zavarovalne dobe in od višine plač oziroma zavarovalnih osnov, od katerih je zavarovanec plačeval prispevke. Po Zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju /ZPIZ-1/ (Uradni list RS, št. 109/06 – uradno prečiščeno besedilo, 112/06 Odl. US, 114/06-ZUTPG, 10/08-ZVarDod, 98/09-ZIUZGK, 27/10 Odl. US, 38/10-ZUKN, 61/10-ZSVarPre, 79/10-ZPKDPIZ, 94/10-ZIU, 84/11 Odl.US: U-I-245/10-13, U-I-181/10-6, Up-1002/10-7, 94/11 Odl.US: U-I-287/10-11, 105/11, 110/11-ZDIU12; v nadaljevanju: ZPIZ-1) se pokojninska osnova, od katere se odmeri starostna in invalidska pokojnina, praviloma določi na podlagi mesečnega povprečja prejetih plač oziroma zavarovalnih osnov, od katerih so bili obračunani prispevki, v katerihkoli zaporednih 18 letih zavarovanja po 1.1.1970, ki so za zavarovanca najugodnejša. Zaradi medsebojne primerljivosti plač in zavarovalnih osnov iz prejšnjih let, se le-te pri izračunu pokojninske osnove preračunajo z valorizacijskimi količniki, ki ustrezajo gibanjem povprečnih plač in pokojnin v koledarskem letu pred uveljavitvijo pravice do starostne pokojnine. Valorizacijski količnik določa vsako leto na novo minister, pristojen za delo, družino in socialne zadeve, se pa le-ta iz leta v leto znižuje zaradi usklajevanja s pokojninami že upokojenih.

Višina pokojnine je tako odvisna od **višine pokojninske osnove in višine prispevkov**, ki jih je posameznik vplačeval v sistem obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja, pa tudi od **dolžine dopolnjene pokojninske dobe**. Dolžina dopolnjene pokojninske dobe pogojuje višino odstotka, ki se uporabi za odmero starostne pokojnine, le-ta pa se razlikuje glede na spol

zavarovanca. Višina vplačanih prispevkov je odvisna od višine osnove, kar pomeni, da mora oseba z višjo osnovo plačati tudi višje prispevke. Izhajajoč iz navedenega menimo, da **medsebojna primerjava različnih pokojnin ni ustrezna**, želeli pa bi tudi poudariti, da pokojninsko in invalidsko zavarovanje temelji na zavarovalniškem principu, kar v osnovi pomeni, da se pravica do pokojnine in druge pravice iz naslova minulega dela priznavajo na temelju vplačanih prispevkov in minulega dela ter da mora obstajati sorazmernost med vplačanimi prispevki in prejemki iz sistema. Navedeni predlog, po katerem bi znižali višje pokojnine ter zvišali nižje, bi tako rušil temeljna načela, ki so inkorporirana v pokojninskem sistemu.

Ob tem pa je potrebno dodati, da sistem pokojninskega zavarovanja vendarle ni čisti »zavarovalniški« sistem, temveč gre za sistem, ki temelji tudi na **načelih vzajemnosti in solidarnosti**. To sta načeli, ki posameznikom, ki so sicer 40 let vplačevali v sistem, vendar pa so imeli v svojem aktivnem obdobju zelo nizke plače, zaradi česar s svojimi vplačili ne bi dosegli niti minimalne pokojnine, omogoča, da se upokojijo z dostojno pokojnino, ki pri teh posameznikih nastopa v funkciji socialnega korektiva. Zaradi načela solidarnosti ali redistribucije se tem zavarovancem torej zagotavljajo **višje pravice, kot bi jim šle glede na plačane prispevke**. Za razliko, ki jo te osebe prejmejo med pokojnino, ki bi ustrezala njihovim prispevkom in pokojnino, ki jo garantira obvezni (javni) pokojninski sistem, je potrebno zagotoviti finančna sredstva, ki pa gredo deloma v škodo posameznikom, ki so 40 let plačevali prispevke, ki presegajo najvišjo pokojninsko osnovo, deloma pa v breme države. Ker je v slovenskem javnem pokojninskem sistemu višina pokojnine z zakonom omejena tako navzdol kot navzgor in je najvišja pokojnina preko najvišje pokojninske osnove limitirana s 4-kratnikom najnižje pokojninske osnove, se vsa finančna sredstva, ki jih ti posamezniki s prispevki preplačajo, prerazporedijo znotraj sistema in z vidika posameznika nastopajo kot davčni odtegljaj. Ker pa ne glede na navedeno še vedno zmanjka finančnih sredstev za izplačilo vseh pravic, ki se financirajo iz javnega pokojninskega sistema, razliko doplača država. **Osebe z višjimi dohodki tako v skladu s solidarnostnim načelom zagotavljajo sredstva za osebe z nižjimi dogodki tekom aktivne dobe, kar prispeva k višji socialni varnosti upokojujencev**. Sistem obveznega pokojninskega zavarovanja je tako tudi solidarno naravnan, vendar pa ne gre spregledati, da gre za sistem na podlagi zavarovanja, v katerem mora biti do določene mere spoštovana tudi višina prispevka posameznika med aktivno dobo.

V zvezi z usklajevanjem pokojnin in drugih dajatev iz pokojninskega zavarovanja veljavni ZPIZ-1 določa, da se pokojnine usklajujejo dvakrat letno (redna letna uskladitev v februarju glede na rast plač v preteklem letu ter medletna uskladitev pokojnin v novembru glede na rast plač v tekočem letu) glede na rast zneska povprečne mesečne plače, izplačane zaposlenim pri pravnih osebah v Republiki Sloveniji. Osnova za uskladitev je pokojnina, ki upravičencu pripada za mesec pred mesecem, v katerem se izvede uskladitev oziroma ob odmeri, če je odmerjena v mesecu izvedbe uskladitve.

Izhajajoč iz navedenega gre tako pri redni letni uskladitvi pokojnin kot tudi pri uskladitvi pokojnin glede na rast plač v tekočem letu izključno za **ohranjanje razmerja med pokojnino in povprečjem plač, kakršno je bilo le-to ob odmeri pokojnine**. Veljavni način določanja usklajevanja pokojnin torej temelji na spremembah v gibanju plač in je namenjen ohranjanju realne vrednosti pokojnin z letno rastjo plač, z namenom, da bi se na ta način dosegla medsebojna primerljivost gibanja plač in pokojnin v določenem obdobju oziroma da ne bi prišlo do zaostajanja pokojnin za rastjo plač.

Pri usklajevanju pokojnin tako ne moremo govoriti o posamičnem povečanju pokojnine v smislu nominalne vrednosti pokojnine, kot je bila priznana upravičencu ob upokojitvi. Pokojnina se namreč upravičencu odmeri sorazmerno njegovi plači ali drugim dohodkom ter vplačanim prispevkom od pokojninske osnove, glede na dopolnjeno pokojninsko dobo in starost ob upokojitvi, in kot taka kasneje pri usklajevanju predstavlja osnovo za uskladitev. Dejstvo je, da se vse pokojnine v državi usklajujejo v enakem uskladitvenem znesku, do razlik med uskladitvenimi zneski prihaja pa posledično prihaja le zaradi različnih izhodiščnih višin pokojnin ob sami upokojitvi. Ob tem ponovno opozarjamo, da pri usklajevanju pokojnin torej ne gre za

povečanje pokojnine, kot je bila upravičencu odmerjena od pokojninske osnove ob upokojitvi, temveč gre le za uskladitev predhodno že odmerjene pokojnine z dejansko rastjo plač zaradi ohranjanja razmerja med pokojnino in povprečjem plač, kakršno je bilo le-to ob upokojitvi. Če bi pri usklajevanju upoštevali zgoraj navedeni predlog in usklajevali le pokojnine, katerih višina ne dosega zneska 1000 eurov, bi, kot predlagatelj že sam ugotavlja, tisti z nizkimi pokojninami po določenem času dohiteli ostale prejemnike, to pa bi seveda pripeljalo do prikritega nižanja višjih pokojnin.

Kot je stranka najbrž seznanjena, so v zadnjih treh letih zaradi finančne stabilnosti celotnega proračuna RS v usklajevanje pokojnin in drugih prejemkov posegali t.i. interventni zakoni, saj država iz državnega proračuna ni bila zmožna zagotavljati zadostnih finančnih sredstev, ki bi lahko pokrila omenjene izdatke.

Na koncu bi želeli opozoriti, da je bil dne 4. decembra 2012 v Državnem zboru Republike Slovenije sprejet novi Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (EPA 730-VI; v nadaljevanju: ZPIZ-2), ki bo začel veljati s 1.1.2013. ZPIZ-2 določa nov način uskladitve pokojnin, in sicer je v zakonu določeno, da se uskladitev izvede enkrat letno na podlagi podatkov o rasti povprečne mesečne bruto plače in povprečne rasti cen življenjskih potrebščin v Republiki Sloveniji. Uskladitev se opravi od osnove, to je od pokojnine, ki je uživalcu pripadala za mesec pred mesecem, v katerem se ta izvede, oziroma od pokojnine ob odmeri, če je opravljena v mesecu izvedbe uskladitve oziroma pozneje v posameznem koledarskem letu. V novem ZPIZ-2 se bodo tako pokojnine usklajevale za 60 % rasti povprečne bruto plače, izplačane za obdobje januar – december preteklega leta, v primerjavi s povprečno bruto plačo, izplačano za enako obdobje leto pred tem, in za 40 % povprečne rasti cen življenjskih stroškov v obdobju januar – december preteklega leta v primerjavi z enakim obdobjem leto pred tem. Uskladitev pokojnin ne more biti nižja od ugotovljene polovične rasti cen življenjskih potrebščin. Letna uskladitev pokojnin se bo opravila ob izplačilu pokojnin za mesec februar tekočega leta, saj januarja še niso znani podatki o povprečnih plačah. Prav tako je določeno, da se bo v letu 2013 opravila redna uskladitev pokojnin v višini rasti plač.

S spoštovanjem,

Pripravila:
Saša Šifrar
višja svetovalka I

Peter POGAČAR
GENERALNI DIREKTOR

dr. Andraž Rangus, podsekretar
vodja sektorja

